

JINDŘICH TEUCHNER

MOŘSKÝ KOSTEL

PANNA A SATANÁŠ

*andělský zápas blankytné něhy
v legendě jižní*

MOŘSKÝ KOSTEL

PANNA A SATANÁŠ

JINDŘICH TEUCHNER

MOŘSKÝ KOSTEL

PANNA A SATANÁŠ

*andělský zápas blankytné něhy
v legendě jižní*

Kniha vychází za finančního příspěví
Ministerstva kultury ČR

MOŘSKÝ KOSTEL
PANNA A SATANÁŠ

Copyright © Jindřich Teuchner (dědicové), 1930 a 1943

Epilogue © Gustav Erhart, 2012

Czech edition © dybbuk, 2012

ISBN 978-80-7438-078-5

MOŘSKÝ KOSTEL

VĚNOVÁNO

NĚHYPLNÉ ROZKOŠI
ROBINSONNÍCH PŘÍROD

×

NEJPESTŘEJŠÍ VÝCHODE,
Ó FILOSOFIE DĚTSKÉ OBRAZOTVORNOSTI!

OBLUZIVÉ, ŽIVÉ, PİTORESKNÍ KOUZLO
TISÍCE A JEDNÉ NOCI...

×

MALLARMÉ:

„Frisson d’hiver.“

RUBENS:

„Robustně nejskutečnější opojně tryskající život.“

DIALOG V POSLEDNÍ MĚSÍČNÍ NOCI:

IVO: „Závoj umělce...“

JAN: „Nikoli fotograf, nikoli zpitý silén — tvůrce!“

AJ AMERIČAN TVŮRČÍHO POVZDECHU:

„Umění = reprodukce toho, co smysly postřehnou v přírodě závojem duše.“

Privřením očí násobíme půvaby krajiny. Jen Smysly vidí mnohdy příliš málo — ale potom vidí VŽDY příliš mnoho.

MOŘSKÝ KOSTEL jest na vyvýšeném místě nad mořem; vzadu okruhem pohoří s nesmírným vrcholem sv. Iljiče. Líbezně smutné sladké kouzlo této stavby osnováno JEJÍM MÍSTEM?... Údělcem vichrů a protnutého obzoru? Závratněširých prostor zvuků?... Nad širým vodstvem moří i kamenným obzorem hor pláč věžního zvonu elegií rmutu zmírání, baladický stříbrný jas lká krajem stínů, šakali v krabaté čiré výši hor poděšení, smrtelný rej bičovaných neřestí... Vskutku, smyslíme-li Jej jediné vláskem dále z královského bodu, kde jehlanem věže Sláva Boží volána vzhůru k nebesům a svatostánek čelí ostrovu vůči drtivé monumentalitě úděsné křivky horizontů nebes, vod... udivení tu zřítme ztrátu oné podivné krásy, zjevíce současně prajednoduché její tajemství. — Podél kostela borovice, tamaryšky, kamenné valy marasmovitě omšelé i zářně rozpraskané, solné i mechovité... kol pak převzvláštní zamořené místo bigotních staveb, zahrad pobožnůstkářů. Trouchnivějící vily o bizarním pozadí hluchých stěn: nepravidelná a slepá okna, mříže a vězněné květináče; staré sešlé zahrady houští živých jehel, divých travin, plné prachu smutně opuštěné nevysvětlitelné samoty. Z truchlivého údělu stesk vzpomínek po prvopočetí nádherně primitivních stavů země rozezvučelé barbarskými zpěvy, po kouzelně rafinovaných samotách zářných ostrovů ticha i zlomyslných ševelů skřítků hor, faunů hájů, touha po antice, zašlé divokou bílou smrtí, žel po nachové slávě Benátčanů, dubrovnické republice, době větrných lodí mořeplavců?

ALE IVO PŘIBÍHÁ k dumnému druhu kostela, volaje: „Jene, spěš, což nevidíš, jak otcova jachta se přibližuje?“ (Syn Dalmatince — nejvýznamnější rod — sezónní residence rivierového ostrůvku jako letovisko o internacionální společnosti hostů; Jan, nedávno seznalý zahraniční druh — a obojpólý úžas nepředvídaného setkání na molu večerních procházek, kdy kolega-student pražské university přicestovává s grupou turistů-akademiků o vůdcovství věhlasného rektora.) Leč v nejvyšším bodu cesty zazní náhle zkvapený dívčí hlas: „Ivo, maminka nechce, abyste jim nadjížděli motorkou!“ Je viděti dívku a marně souběžící guvernanku. Hoši a bílá loď dosahují břehu.

Loď jest vskutku důmyslným hmyzem od pradávna; zvláštní využívavou kombinací směsice váhy, souměřů, citlivě nosných tíh. Všichni, od racka... a plavčíka po lodního mistra a kapitána ovládají ji pokojným mechanismem účelného zmáhání. Podvědomí aj. rozjásá mládí vzpomínáním miláčka dětenství Julia Vernea. Tino Pattierův laškovný úsměv, když oslnili vlajkou. Ležíce na palubě se svou sladce snivou tíhou exotické lenošivosti — rozmarná podoba římského ležení hostiny Petroniovy — vyhlíželi, jak bílý mráček neuchvátil (ó Londone! moře nebylo dramatické) střemhlav špici stožáru... Stevensonův racek, soulad kouzelné grácie, miláček sirén, živlů, pohádkově rozvířen v nejelegantnějších piruetách, marně broukal, vřeštivě zaklínal, roztančená loď se chvějně třepotala na vodách rytmických tanců jako květ v nejněžnějších váncích. Leč... na pobřeží při běsu šíleného jazzu nemilovala pařížská krasavice čokoládového negra, neplul utopený básník milenec jak plod smrti krouživým živlem vod, aby v lázních

umřel smích na rtech a ticho požřelo cinkot bohatství — nýbrž pozoruhodnější byla SKUTEČNOST rozkoše Dvojzrcadlení? Podivné vidění hor; jakés pukavé, vrstvené, útesové zuby skal, stažený vějíř i strnulé paprsky, gradace. Vrcholky, zprvu šedobílé, postupem dne rozehrají i nejtemnějibarevné vjemy. Střídavě to siná, fialová, modrá, hnědne, žlutne, vyhřezlá krajina s Marsovými měsíci? (Rozhodla-li se loď letem šípu využití zadutí větru, tu scenérie pobřeží prolétla — úděsnost, kaleidoskope! — pásmováním oslnivých proměn.) Neuvěřitelné výše = městečka: jak jiskřivým pískem posypáno, či rybí šupiny, jež rozbourené moře vyvrhlo v bok hor. Bílé a černé hrotky cypřišů a svatostánčích věží. Chvílemi i fatamorganní zrcadlo Sahar, bible, přeludný styl Apokalypsy, vznikají obrazy romantické krásy, jakési všezpodobující fantasrafinované galerie pláten!

Tolik oči... prvního pasažéra (BÁSNÍK); můstek rozeskákán výstředností dámy (smrtelně bohatá AMERIČANKA, zuřivé amatérské libido poeticky zamilované detektivností), rozsápané po básníkově určeně galantní ruce, a neúnavný vřískot její nesmírné konverzace (od rána bouřící jachtu k zoufalému úniku samoztroskotání?) i zde znepokojivě nezmarne rozhyří: „Jako nevěrec nevěřím v mnohé víry, zvláště večer, ale inkviziční vynalézavost komárů překonává egyptské rány nevěrců: uvěřila jsem v upíry. Je pro... plachou turistku... vskutku svět Boží dlaní?“ A kdy sveřepě se ohání v molu svým luxusním sluníkem, ach! Subtilní komáří muško... druhá vystupující, MALÍŘKA u galantní ruky pohrdavě myslí: „Jak lze mluvit bezbožce ve výraze ‚Boží dlaň‘?“ Aj, svižností mládí z jachty vyběhne proslulý HEREC, nadšené oči, exaltovaný výkřik: „Globe!“ ... Kdežto střelhitostí dohánějícího slavný evropský TENOR vychrlí finále? „Auto-globe! Sladká Vídní čistotností, smutků opuštěné prázdnoty, Vídeň se svými muzikálními festivaly rozjásala můj jas nejjásavěji... ach! Cestná bizarnosti sběhlých psů, rigol! Pa-zlá ohavnost hluchých bab, slaná.“ ... Ale kulatý pán žertovněctihodného vzezření končí řetěz; cucaje bizarní SLANOU pilulku vzhledne k MOŘI a zabručí: „Jak nekalá to soutěž.“ ...